

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การบริหารและจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
2. การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. การพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา 2552 - 2554
  - 3.1 การสร้างเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพมัธยมศึกษา
  - 3.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จและมาตรการเร่งรัดของการดำเนินงาน
4. โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
  - 4.1 หลักการและเหตุผล
  - 4.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ
  - 4.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลลัพธ์
  - 4.4 การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2552
  - 4.5 แนวทางการดำเนินงานตามโครงการ
    - 4.5.1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
    - 4.5.2 ระดับโรงเรียน
  - 4.6 การดำเนินงานตามโครงการ
    - 4.6.1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
    - 4.6.2 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
    - 4.6.3 การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายกิจกรรม
    - 4.6.4 การวัดผลและประเมินผล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารและจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังระดับอุดมศึกษา และส่งผลต่อไปถึงกลุ่มเป้าหมายในตลาดแรงงาน (จากหลักสูตรแกนกลาง'51 สู่วิทยาลัยคุณภาพ : ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษา, 2552, หน้า 30-31)

การบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจทางการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 24)

การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้โรงเรียนมากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้โรงเรียนได้ดำเนินการโดยอิสระ มีความคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 280-281) โดยมีขอบข่ายและภารกิจของงาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับโรงเรียนอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมุ่งเน้นความเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของทางโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้มาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 286-287) โดยมีขอบข่ายและภารกิจของงานดังนี้

1. การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขั้นพื้นฐานเป็นภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของทางโรงเรียน เพื่อดำเนินการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 297) โดยมีขอบข่ายและภารกิจของงานดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

การบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร บริหารงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีบทบาทในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมในการบริหารและการจัดการศึกษา ของโรงเรียนตามหลักการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นที่ความรับผิดชอบต่อโปร่งใส และตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 309-310) โดยมี ขอบข่ายและภารกิจของงานดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับผู้เรียน
11. การส่งเสริม ประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการผู้เรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. งานบริการสาธารณณะ
18. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโดยเฉพาะงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของทางโรงเรียนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (การบริหารงานวิชาการ, ม.ป.ป.)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 2-4) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการ จึงหมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน แต่ถ้ามองทางด้านงานของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ ก็คือ งานการควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่ผลงานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย และการประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียน เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ ก็คือ กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตร การสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การนิเทศการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นสำคัญ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนและถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน และโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (การบริหารงานวิชาการ, ม.ป.ป.)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

2.1 งานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติ และค่านิยมที่ดี ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม

2.2 งานวิชาการเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีงานวิชาการมาก ปริมาณงานด้านอื่น ๆ ย่อมมีมากตามไปด้วย

2.3 งานวิชาการเป็นเครื่องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ทางโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นในรูปของงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ โดยจัดให้ตามสัดส่วนของปริมาณงานวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนจะได้รับการจัดสรรงบประมาณมากขึ้นอยู่กับปริมาณงานของโรงเรียนนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณงานด้านวิชาการ

2.4 งานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียน เพราะต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการ โดยพิจารณาถึงวิธีการ และผลผลิตของระบบงานวิชาการ อันได้แก่ วิธีการสอนของครู การบริหารงานวิชาการ ผลสำเร็จของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

2.5 งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของทางผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องริบดำเนิการ กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูร่วมมือกัน ในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักวางแผน ติดต่อสื่อสาร ประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา วินิจฉัยสั่งการ มอบหมายงาน ให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานทางวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของการบริหารโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนประเภทใดหรือมีขนาดใด เพราะมาตรฐานและคุณภาพของทางโรงเรียนนั้น พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เช่น การสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง หรือได้คณะที่สูง ๆ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น ๆ

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตของงานวิชาการได้ดังนี้ งานการจัดหลักสูตร งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานการใช้วิธีการสอน และการใช้สื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลการเรียนการสอนและการนิเทศการสอน (การบริหารงานวิชาการ, ม.ป.ป.)

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ มีทั้งหมด 12 ข้อ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551, หน้า 282-286) ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย

1.3 จัดโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ตามที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเลือกใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระ และหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการด้านการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมการอ่านและใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมนั้นๆ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่คณะครูในทุกกลุ่มสาระต่างๆ โดยจะเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเช่นนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของโรงเรียน

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลประเมินผลในแต่ละรายวิชาและให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการสอน โดยเน้นที่การประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติงานและผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากโรงเรียนอื่น สถานประกอบการและอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการบริหาร จัดการ และการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของโรงเรียน

4.2 สนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกับโรงเรียน บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ถึงความจำเป็น ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางาน ด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับโรงเรียน บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

- 6.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
- 6.2 จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ให้แก่ครูโรงเรียนอื่น บุคคล ครอบครัวยุติบัตร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น ๆ บุคคล ครอบครัวยุติบัตร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- 6.4 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

- 7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
- 7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับโรงเรียน
- 7.3 ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
- 7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของโรงเรียน
- 7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดระบบนิเทศการศึกษาในโรงเรียนกับโรงเรียนอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

- 8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในโรงเรียน โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน
- 8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน
- 8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบ การแนะแนวการศึกษาในโรงเรียน
- 8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ แนะแนวการศึกษา กับโรงเรียน หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างขององค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน ตามมาตรฐานการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวง ฯ เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคูณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผน โดยการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.10 ประสานความร่วมมือกับโรงเรียนและหน่วยงานอื่น ๆ ในการปรับปรุง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคูณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.11 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.12 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินโรงเรียนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

10.1 การศึกษา สสำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 การจัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน และท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับโรงเรียนและองค์กรอื่น มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับโรงเรียนของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางานด้านวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานดังนี้

12.1 สํารวจ ศึกษาข้อมูล การจัดการศึกษา รวมไปถึงความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในเรื่องการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา 2552 - 2554

การสร้างเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพมัธยมศึกษา

ความพยายามที่ต้องตระหนัก และสร้างความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ในความสนับสนุนส่งเสริมของศูนย์ประสานงานการจัดการการมัธยมศึกษา ซึ่งเกิดจากการประสานงานและความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ก็คือ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระยะยาวที่กำหนดไว้ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาปีงบประมาณ 2552 - 2554 ใน 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 11-12)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขยายโอกาสและเสริมสร้างความเท่าเทียมในการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาตรการที่ 1.1 สํารวจสภาพ และวางแผนการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมของประเทศและในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรการที่ 1.2 สนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถเข้าถึง และให้บริการผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม (ก) พื้นที่ห่างไกลที่ยังมีโรงเรียนไม่เพียงพอ (ข) พื้นที่ที่มีโครงสร้างหรือการเคลื่อนย้ายของประชากร

มาตรการที่ 1.3 พัฒนาการศึกษาทงเลือกสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

มาตรการที่ 1.4 วางระบบป้องกันการศึกษสำหรับผู้เรียน ที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ให้ได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ผู้บริหารและครูระดับมัธยมศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานและยกระดับสู่มาตรฐานสากล

มาตรการที่ 2.1 พัฒนาโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกโรงเรียนและโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่น้อยกว่า 90 คน

มาตรการที่ 2.2 ยกย่องโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงให้พัฒนาสู่มาตรฐานสากล

มาตรการที่ 2.3 พัฒนาคุณภาพผู้บริหารเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและเพิ่มพูนประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศ

มาตรการที่ 2.4 จัดอัตราครูให้มีครบตามเกณฑ์ และพัฒนายกระดับความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิมให้สูงขึ้น

มาตรการที่ 2.5 จัดตั้งศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐาน สร้างความเป็นเลิศ และยกระดับสู่มาตรฐานสากล

มาตรการที่ 3.1 พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

มาตรการที่ 3.2 สร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีคุณภาพมาตรฐานสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการให้โรงเรียนเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ

มาตรการที่ 4.1 กระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรการที่ 4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่

มาตรการที่ 4.3 พัฒนาการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ

ตัวชี้วัดความสำเร็จและมาตรการเร่งรัดของการดำเนินงาน

โดยตัวชี้วัดความสำเร็จ และมาตรการเร่งรัดของการดำเนินงานสู่เป้าหมายความสำเร็จของการปฏิบัติการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 13-19) มีดังนี้

เป้าหมายที่ 1 โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนใน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2554

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผลการประเมินระดับชาติ เกณฑ์ความสำเร็จเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปีอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยรายภาคเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก และเกณฑ์ความสำเร็จเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าระดับผลการเรียนเฉลี่ยเดิมคิดเป็นร้อยละ 3 ต่อปีอย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

1. โรงเรียนแต่ละแห่งลดจำนวนผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 2 และเพิ่มจำนวนผู้เรียนที่ได้ระดับ 3 ขึ้นไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. โรงเรียนแต่ละแห่ง มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียน GPA กับผลการประเมิน O-Net ที่สัมพันธ์กัน
3. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาค่าเฉลี่ยคะแนน O-Net ในกลุ่มโรงเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าค่ากลางของกลุ่มต่ำ
4. พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้วยข้อมูลสถิติย้อนหลังและมีกระบวนการวัดและประเมินผลการศึกษาที่มีหลักวิชา

เป้าหมายที่ 2 โรงเรียนทุกแห่งผ่านการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และมีผลการประเมินระดับดี/ดีมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ตัวบ่งชี้

โรงเรียนมีผลการประกันคุณภาพภายในประจำปี เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 90 อยู่ในระดับดีขึ้น

มาตรการ

1. โรงเรียนร่วมมือกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ในการศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินภายนอก เพื่อทบทวนสถานภาพของตัวบ่งชี้ทุกมาตรฐาน
2. โรงเรียน ร่วมกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับและพัฒนามาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนตามผลการประเมินภายนอก

3. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา สร้างความตระหนักให้แก่คณะผู้บริหารและครู เพื่อร่วมมือกันยกระดับ และพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา

4. โรงเรียน ร่วมกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา นิเทศ กำกับติดตามให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา และครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

5. โรงเรียน ร่วมกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ร่วมกันประเมินภายในโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

เป้าหมายที่ 3 โรงเรียนทุกแห่งจัดทำและใช้หลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการใช้แหล่งเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน สถาบันการศึกษา แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีและใช้หลักสูตรอิงมาตรฐาน สอดแทรกสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดและจังหวัด เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 100

2. โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายอื่น ในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ รองรับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 50

มาตรการ

1. สร้างกลไกให้มีคณะกรรมการวิชาการที่เข้มแข็ง เพื่อประสานความร่วมมือกับทางคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนพร้อมใช้

4. โรงเรียนจัดทำข้อตกลงในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายต่างๆ

เป้าหมายที่ 4 โรงเรียนทุกแห่งมีการพัฒนาครู และมีผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมาตรฐานที่ 10 ที่ว่าครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี/ดีมาก

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีการพัฒนาครูตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานที่ 1 เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 80 ขึ้นไป
2. โรงเรียนมีผลการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่ 10 เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 90 ในระดับดีขึ้นไป

มาตรการ

1. โรงเรียน ร่วมกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ร่วมกันสร้างความตระหนักแก่ครูในการยกระดับผลสัมฤทธิ์และพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
2. โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 10
3. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน
4. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ร่วมกันจัดเวทีวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานอันเกิดจากการพัฒนาการเรียนการสอนดีเด่น
5. โรงเรียน ร่วมกับศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ร่วมกันส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ศักยภาพและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน ประเมินผลสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน นำผลการประเมินนั้นมาปรับการเรียนการสอนและวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

เป้าหมายที่ 5 โรงเรียนจัดระบบดูแลผู้เรียนที่เสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ โดยสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 100
2. โรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน เกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 95
3. ผู้เรียนมีผลการเรียน 0 ร. และ มส. ลดจำนวนลง จากปีการศึกษาที่ผ่านมา เกณฑ์ความสำเร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

มาตรการ

1. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยกำหนดครู : ผู้เรียน ในอัตรา 1 : 20
2. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา กำกับติดตามนิเทศให้โรงเรียนพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนครบทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่
  - 2.1 การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - 2.2 การคัดกรองผู้เรียน
  - 2.3 การแก้ไขปัญหาผู้เรียน
  - 2.4 การพัฒนาคุณภาพ / ศักยภาพผู้เรียน
  - 2.5 การส่งต่อ
3. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา และสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานดีเด่นด้านการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และกำกับติดตามประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน
4. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนที่มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนดีเด่น และผู้เรียนที่มีการประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยและมีผลงานอันเกิดจากการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
5. ครูที่ปรึกษาร่วมมือกับครูผู้สอน ติดตามผลการเรียน และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงผลการเรียน
6. โรงเรียนวางระบบการรายงานและติดตามการขาดเรียนและไม่เข้าเรียนของผู้เรียน

7. ครูใช้วิธีการหลากหลายในการตรวจสอบผลการเรียนและปรับปรุงแก้ไขปัญหาก่อนการประเมินผลปลายภาคเรียนและตัดสินผลการเรียน

เป้าหมายที่ 6 โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมเพิ่มมากขึ้น

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและได้รับความนิยมนเป็นที่ยอมรับของสังคม เกณฑ์ความสำเร็จเพิ่มขึ้นร้อยละ 40

2. โรงเรียนมีผู้เรียนมาสมัครเข้าเรียนตามแผนการรับผู้เรียนได้เต็มตามจำนวนแผนการจัดชั้นเรียน เกณฑ์ความสำเร็จเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

มาตรการ

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่รองรับความนิยมของสังคม
2. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา จัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาและนานาชาติ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

3. โรงเรียนมีเทคโนโลยีทางการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เทียบเคียงระดับสากล

4. โรงเรียนมีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน

5. โรงเรียนจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

6. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา จัดเครือข่ายโรงเรียนเพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เป้าหมายที่ 7 โรงเรียนมีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับแผนการจัดชั้นเรียน

ตัวบ่งชี้

โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบ หอเรียน ห้องพิเศษ ห้องสำหรับบริการ สิ่งก่อสร้างประกอบ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอน เป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์ความสำเร็จอย่างน้อยร้อยละ 80

มาตรการ

1. โรงเรียน ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา เครือข่ายการนิเทศมัธยมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านห้องเรียน ห้องพิเศษ ห้องบริการ สิ่งก่อสร้างประกอบ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอน

2. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษาและเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา จัดทำแผนและประสานงานการจัดสรรงบประมาณตามลำดับความต้องการจำเป็นตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. โรงเรียน ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา เครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา และชุมชน มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการศึกษา

4. โรงเรียนบริหารจัดการใช้อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีการเรียน การสอนอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 8 โรงเรียนมีครูเพียงพอกับอัตราส่วนครูต่อผู้เรียนและให้เป็นไปตามเกณฑ์ มีครูครบทุกกลุ่มสาระ และเพียงพอตามแผนการจัดชั้นเรียน ซึ่งกำหนดให้มีผู้เรียนต่อห้องเรียน ไม่เกิน 40 คน

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีการจัดชั้นเรียนโดยบรรจุผู้เรียนต่อห้องไม่เกิน 40 คน มีเกณฑ์ความสำเร็จ ร้อยละ 80

2. โรงเรียนมีครู ขาด เกิน ในอัตราส่วนครูต่อผู้เรียนตามเกณฑ์ มีเกณฑ์ความสำเร็จ ร้อยละ 20

3. โรงเรียนมีครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน และวุฒิประสบการณ์ตรงตาม เกณฑ์ มีเกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 95

มาตรการ

1. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา และเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนที่มีผู้เรียนต่ำกว่า 40 คนต่อห้องเรียน เพื่อให้คุณภาพการศึกษาเป็นที่ยอมรับ ของชุมชนและผู้ปกครอง

2. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดระบบบริหารจัดการ ในการแก้ปัญหา การขยายแผนชั้นเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เช่น การระดม ทรัพยากรจากผู้ปกครองในการจ้างครู การจัดสื่อเทคโนโลยี และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาและความสมัครใจของผู้ปกครอง

เป้าหมายที่ 9 โรงเรียนมีอัตราส่วนผู้เรียนต่อคอมพิวเตอร์ต่ำกว่า 20 : 1 และสามารถ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการ
เรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. โรงเรียนมีอัตราส่วนผู้เรียนต่อคอมพิวเตอร์น้อยกว่า 20 มีเกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ
75

2. โรงเรียนมีครูที่ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการ
จัดการเรียนรู้ มีเกณฑ์ความสำเร็จร้อยละ 70

มาตรการ

1. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษาและโรงเรียน ร่วมกันจัดหาคอมพิวเตอร์
โดยการระดมทรัพยากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำแผนจัดสรรงบประมาณจัดซื้อ
คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนการสอน

3. ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษาจัดตั้งศูนย์สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากมติที่ประชุมสภาการศึกษาครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552
เห็นชอบหลักการให้มีเขตพื้นที่การศึกษา (มัธยมศึกษา) โดยให้ดำเนินการเสนอแก้ไขกฎหมายที่
เกี่ยวข้องในการประกาศจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา (มัธยมศึกษา) ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบบกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม และกรุงเทพมหานคร 1 กลุ่ม โดยให้
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปดำเนินการรวมทั้งมาตรการระยะสั้นก็ให้ดำเนินการ
ไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย และเพื่อให้การจัดการมัธยมศึกษาได้ขับเคลื่อนต่อไปอย่างมี
คุณภาพและเป็นไปตามมติของสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้
กำหนดมาตรการระยะสั้นในการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการมัธยมศึกษา และการบริหาร
งานบุคคล โดยมาตรการระยะสั้นดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา
ให้มีเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา และได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพความสำเร็จการจัดการมัธยม
ศึกษาขึ้น

จากการที่คณะกรรมการศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก - อุตรดิตถ์ (ศูนย์ 38) ได้เปิดทำการและจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรหลักของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2552 เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจในกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป้าหมายความสำเร็จในปีการศึกษา 2554 (ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา, 12 พฤษภาคม 2552) ดังนี้

- 1.1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาหลัก 5 วิชา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี พ.ศ.2554
- 1.2 โรงเรียนทุกโรงเรียน ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และมีโรงเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านการประเมินมาตรฐานของ สมศ. ในระดับดีขึ้น
- 1.3 โรงเรียนมีหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการนำแหล่งเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจาก ชุมชน สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงให้สอดคล้องต่อการพัฒนาในเขตพื้นที่ กลุ่มจังหวัด
- 1.4 โรงเรียนทุกโรงเรียนมีครูที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีผลการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานที่ 10 อยู่ในระดับดีและดีมาก
- 1.5 โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ที่ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบน ตามเกณฑ์ คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร
- 1.6 มีจำนวนโรงเรียนที่มีมาตรฐาน ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคม และเป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มขึ้น
- 1.7 โรงเรียนมีความพร้อมในด้านอาคารเรียน สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีการเรียนการสอน และการบรรจุผู้เรียนต่อห้องไม่เกิน 40 คนต่อห้อง
- 1.8 โรงเรียนมีครูเพียงพอ อัตราส่วนครู : ผู้เรียน เป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีจำนวนครู ครอบคลุมกลุ่มสาระและเพียงพอตามแผนชั้นเรียนของโรงเรียน
- 1.9 โรงเรียนมีอัตราส่วนผู้เรียน : คอมพิวเตอร์ น้อยกว่า 20 : 1 และสามารถให้ เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.)ได้กำหนดเป้าหมายความสำเร็จตามตัวชี้วัด ในการยกระดับคุณภาพการมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2552 ไว้ 5 ตัวชี้วัด (ข้อ 1-5) และให้ครบทุกตัวชี้วัดในปี พ.ศ.2554 เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดที่ 1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลัก 5 วิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ดังนั้น คณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดพิษณุโลก ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเริ่มจากการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์การเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานจากกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้ได้เริ่มจากการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอน การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรม และการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการวัดผลและประเมินผลของครูผู้สอนเพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียน ผู้เรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ พัฒนาความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพในระดับดีและดีมาก โดยใช้กลไกในการส่งเสริม สนับสนุน จากกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาตอนปลายและศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลลัพธ์

3.1 ร้อยละของครูที่ผ่านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างและความสามารถของผู้เรียนในกลุ่มสาระวิชาหลัก

3.2 จำนวนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถ จัดหาและพัฒนาเป็นคลังสื่อได้

3.3 รายการข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ เกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรวัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และสารสนเทศอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผน

4. การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2552

4.1 แจ้งผลการปรับปรุงกิจกรรมเพื่อการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จระดับผลลัพธ์ ตามแบบรายงานการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ (แบบรายงานที่ 1) โดยให้รายงานผลภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2552

แบบรายงานที่ 1

4.1.1 กิจกรรม

4.1.2 เป้าหมาย

- ด้านปริมาณ
- ด้านคุณภาพ

4.1.3 ข้อมูลพื้นฐาน (คุณภาพผู้เรียน ครู ผู้บริหาร)

4.1.4 รูปแบบหรือนวัตกรรม/เทคโนโลยี/กระบวนการ

4.1.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

4.1.6 งบประมาณ

4.2 รายงานผลการดำเนินงานภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ภายในเดือนตุลาคม ตามแบบรายงานที่ 2 และรายงานผลการดำเนินงานภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ภายในเดือนเมษายน 2553 ตามแบบรายงานที่ 3

แบบรายงานที่ 2

เป็นแบบรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่าย ณ เดือนตุลาคม เรียนจบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มยกระดับคุณภาพ ต้องรายงานผลการดำเนินงานดังนี้

4.2.1 จำนวนครูในกลุ่มสาระวิชาที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา

4.2.2 จำนวนผู้เรียนก่อนสอนที่มีเกรดต่ำกว่า 2.00 ในรายวิชาที่เป็นพื้นฐานของรายวิชาที่จะสอนของครูที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา

4.2.3 จำนวนผู้เรียนที่ครูผ่านการพัฒนาทำการสอน

4.2.4 จำนวนผู้เรียนหลังการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีเกรดต่ำกว่า 2.00 ในรายวิชาที่ครูเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผู้จัดการเรียนรู้

4.2.5 จำนวนครูที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจนมีการพัฒนาดีขึ้น เมื่อวัดผลการเรียนทำให้ลดจำนวนผู้เรียนที่มีเกรดต่ำกว่า 2.00 ลดลง

4.2.6 ร้อยละของครูที่ผ่านการพัฒนา สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจนสามารถลดจำนวนผู้เรียนที่มีเกรดต่ำกว่า 2.00 ได้

4.2.7 ผลสำเร็จของกระบวนการการศึกษาและการพัฒนาของครูผู้สอนที่โดดเด่นสมควรเผยแพร่

กลุ่มผู้ความเป็นเลิศ ต้องรายงานผลการดำเนินงานดังนี้

4.2.8 จำนวนครูในกลุ่มสาระวิชาที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา

4.2.9 จำนวนผู้เรียนก่อนสอนที่มีเกรดสูงกว่า 3.00 ในรายวิชาที่เป็นพื้นฐานของรายวิชาที่จะสอนของครูที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา

4.2.10 จำนวนผู้เรียนที่ครูผ่านการพัฒนาทำการสอน

4.2.11 จำนวนผู้เรียนหลังการพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติสูงกว่า 3.00 ในรายวิชาที่ครูเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผู้จัดการเรียนรู้

4.2.12 จำนวนครูที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนา และสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจนมีการพัฒนาดีขึ้น เมื่อวัดผลการเรียนทำให้เพิ่มจำนวนผู้เรียนที่มีเกรดสูงกว่า 3.00 ได้

4.2.13 ร้อยละของครูที่ผ่านการพัฒนาและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจนสามารถเพิ่มจำนวนผู้เรียนที่มีเกรดสูงกว่า 2.00 ได้

4.2.14 ผลสำเร็จของกระบวนการการศึกษา และพัฒนาของครูผู้สอนที่โดดเด่นสมควรเผยแพร่

5. แนวทางการดำเนินงานตามโครงการ

ศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก - อุดรดิตต์ (ศูนย์ 38) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดพิษณุโลก มีแนวทางการดำเนินงานตามขั้นตอนที่เหมือนกัน หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก, 2552, หน้า 38)

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการดำเนินงานดังนี้

5.1 แต่งนโยบายการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้โรงเรียนรับทราบข้อมูลเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

5.2 เร่งรัดให้มีฐานข้อมูลคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนรายบุคคลระดับโรงเรียน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

5.3 พัฒนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบของ สสวท.หรือรูปแบบอื่นที่หลากหลาย

5.4 ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และประเมินสมรรถนะครูผู้สอนด้วยวิธีการ รูปแบบ เครื่องมือที่มีมาตรฐานและหลากหลาย

5.5 มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินการที่ชัดเจน ระดับโรงเรียน มีหน้าที่ในการดำเนินงานดังนี้

5.6 จัดทำแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยมีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน

5.7 เร่งรัดให้มีฐานข้อมูลคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนรายบุคคล ระดับโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

5.8 พัฒนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบของ สสวท. หรือรูปแบบอื่นที่หลากหลาย เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเพิ่มทักษะที่จะต้องนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.9 พัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

5.10 จัดให้มีการทดสอบ และประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐาน วิธีการและรูปแบบที่หลากหลายในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

5.11 มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการดำเนินการที่ชัดเจน

5.12 รายงานผลการดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนดต่อเขตพื้นที่การศึกษา

6. การดำเนินงานตามโครงการ

6.1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.)ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐาน สร้างความเป็นเลิศและยกระดับสู่มาตรฐานสากล โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน มุ่งสร้างความเป็นเลิศให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ ทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ เทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้วยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานวิจัยในสาขาที่ตนเองมีความถนัดร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น (จากหลักสูตรแกนกลาง'51 สู่โรงเรียนคุณภาพ : ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษา, 2552, หน้า 31-32)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนน ระหว่างการจัดการเรียนการสอน (ทั้งก่อนการเรียนการสอน ระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน หรือหลังการเรียนการสอน) ผลการเรียนระดับโรงเรียน (GPAX) ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ (N.T.) ผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) หรือการประกวดแข่งขันทางวิชาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สุขศึกษาและพลศึกษา, ศิลปะ, การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

ดังนั้น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็คือ การดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดสอบ การวางแผนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะ

แนวปฏิบัติในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ จากการประเมินภารกิจด้านคุณภาพการศึกษา รอบด้าน อาทิผลการประเมิน N.T. O-Net GPAX เป็นต้น เป็นรายโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการจัดทำแผน นิเทศติดตาม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนให้สูงขึ้น

2. ดำเนินการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลคะแนนที่ได้จากการจัดการเรียน การสอนเป็นระยะ ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน หรือหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ใช้เวทีวิชาการ เวทีการประกวด การแข่งขันความสามารถ เพื่อการส่งเสริม ศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน ทั้งในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับประเทศ

4. ใช้การประเมินเพื่อการจัดลำดับคุณภาพของโรงเรียน จำแนกตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อประกอบการยกย่องเชิดชูเกียรติและการดำเนินการนิเทศในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป

5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา

6.2 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนหมายถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ โดยมีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ไว้ได้อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความสำคัญทั้งในส่วนของวิธีการจัดการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ อย่างเท่าเทียม การที่ครูจะสามารถพัฒนาผู้เรียนตามหลักการดังกล่าวได้นั้นครูจะต้องมีการพัฒนาทั้งในส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพด้วยกระบวนการวัดผล และประเมินผลที่หลากหลายสู่การยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, 2552, หน้า 3-4)

การบริหารจัดการการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และเพิ่มคุณภาพของครูผู้สอน ถือเป็น "ฐานราก" สำคัญอันดับแรก ๆ ที่จะต้องหารูปแบบและกลยุทธ์ การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความแตกต่างและข้อจำกัดของแต่ละโรงเรียนเกิดความสอดคล้องตามสภาพแวดล้อม กลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งสู่การปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน คือ การใช้หลัก AIO เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้เพิ่มคุณภาพการศึกษา (เกษม จันวี, 2547)

A หรือ Activity คือ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาหรือสภาพความพร้อมของโรงเรียน

I หรือ Interest คือ ความสนใจ หมายความว่า การที่ครูจะจัดกิจกรรมใด ๆ นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก ความสนใจจะช่วยดึงความถนัดที่โดดเด่นของผู้เรียนแต่ละคนออกมาได้

O หรือ Opinion คือ ความคิดเห็นที่ได้จากการเรียนการสอนในรูปกิจกรรมใด ๆ ต้องให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้เรียนย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันตามความสนใจ

โดยหลัก AIO เป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างนิสัยการเรียนรู้ ด้วยการแสวงหาความรู้ รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ และรู้จักค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

ดังนั้น การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ก็คือ การดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เริ่มการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และรูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จากการพัฒนาการสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งการสอดแทรกคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก ๆ วิชา โดยมีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการดำเนินการระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยกัน

แนวปฏิบัติในการพัฒนาครูเพื่อการพัฒนา รูปแบบกระบวนการเรียนการสอน มีขั้นตอนดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อนำผลไปพัฒนาผู้เรียนได้ถูกจุด

2. ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบของ สสวท. หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น

2.1 การอบรมเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

2.2 การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบกระบวนการเรียนการสอน ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2.4 ส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนที่เข้มแข็ง ติดตามประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งการให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายประเมิน การสอนของครู และให้ศึกษานิเทศก์มานิเทศการสอนของครู

2.5 ใช้เครือข่ายครูต้นแบบ โรงเรียนต้นแบบ สถาบันอุดมศึกษา ก็เพื่อให้ทุกส่วนงานได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครู

2.6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนเพื่อเร่งพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มเก่ง ปานกลางและอ่อน โดยครูมีแผนการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มและเป็นที่ยอมรับ

2.7 ใช้การประเมินคุณภาพครูตามภารกิจ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วยยกย่องเชิดชูเกียรติ และมีการนิเทศในปีการศึกษาต่อไป

6.3 การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายกิจกรรม

ในแผนหลักของโครงการยกระดับนี้ ได้ระบุแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 9 ได้แก่ การเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียน ใจความสำคัญคือการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และในมาตรา 66 มีใจความสำคัญคือผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีความรู้ และทักษะที่เพียงพอต่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สื่อการเรียนรู้ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึง ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรเลือกใช้สื่อให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ความถูกต้องของเนื้อหา (จากหลักสูตรแกนกลาง'51 สู่วิทยาลัย : ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษา, 2552, หน้า 27)

สื่อ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางระหว่างแหล่งกำเนิดของสารกับผู้รับสาร เป็นสิ่งที่น่าสนใจจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดผลใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ส่วนสื่อการสอนหรือสื่อการศึกษา ก็คือวัสดุ อุปกรณ์ และ วิธีการ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกลางในการนำส่งหรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติจากครูผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ (ความหมายของสื่อ, 2552)

เทคโนโลยี หมายถึง วิทยาการใหม่ ๆ ที่นำความรู้วิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ (วัชรพงศ์ โกมุทธรรมวิบูลย์, ม.ป.ป., หน้า 121) ส่วนเทคโนโลยีทางการศึกษาคือการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อการออกแบบ และส่งเสริมระบบการเรียนการสอน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่สามารถวัดประเมินได้อย่างถูกต้องแน่นอน และมีการยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมากกว่ายึดเนื้อหาวิชา มีการใช้การศึกษาเชิงปฏิบัติโดยผ่านการวิเคราะห์ และการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ รวมถึงเทคนิควิธีที่ใช้ในการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ (ความเป็นมาของแนวคิดทางเทคโนโลยีการศึกษา, ม.ป.ป.)

ดังนั้น การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายกิจกรรม ก็คือ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การออกแบบ จัดทำ การเลือกใช้ สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดย มีการวางแผน ปรับปรุงแก้ไขและนิเทศติดตามและประเมินผลเป็นระยะเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อผู้เรียน

แนวปฏิบัติในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรม มีขั้นตอนดังนี้

1. จัดหาหรือพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ หรือรายวิชาที่ใช้สอน หรือแผนการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น

1.1 จัดซื้อสื่อและเทคโนโลยีสำเร็จรูป

1.2 ฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อจัดทำสื่อและเทคโนโลยี ด้วยตนเอง

1.3 ออกแบบการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีที่น่าสนใจ และมีความเหมาะสม กับเนื้อหาวิชา

1.4 มีการวางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน ห้องเรียน เวลา และสถานที่

2. มีการทดลองใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อดูความเหมาะสมและความสอดคล้อง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชาที่ใช้สอนหรือแผนการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนสื่อ และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

3. จัดทำห้องสำหรับเก็บสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

4. มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนา คุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสื่อและเทคโนโลยี ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ การศึกษาเดียวกัน หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษา

6.4 การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และตัดสินผลการเรียน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนา และประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตาม มาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็น เป้าหมายหลักในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับ

สถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ถือเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการประเมินนั้นเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ (จากหลักสูตรแกนกลาง'51 สู่โรงเรียนคุณภาพ : ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษา, 2552, หน้า 12)

การวัดผล คือ การกำหนดตัวเลขให้กับวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ หรืออาจใช้เครื่องมือไปวัด เพื่อให้ได้ตัวเลขแทนคุณลักษณะต่าง ๆ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2544)

การประเมินผล คือ การประเมินผลในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการ โดยควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบ ว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าหรือไม่เพียงใดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ๆ สามารถดำเนินการได้ในหลายลักษณะ ลักษณะแรก เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ลักษณะที่สองเป็นการประเมินผลสรุปรวม ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลากหลาย ได้แก่การประเมินหลังจากจบหน่วยการเรียน การประเมินระหว่างภาค การประเมินปลายภาคเรียนและการประเมินปลายปี การประเมินนี้ให้ความสำคัญกับการตัดสินคุณภาพของผู้เรียน (กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพิษณุโลก, 2552, หน้า 1)

ดังนั้น การวัดผลและประเมินผล ก็คือการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลในการตัดสินผู้เรียน ได้แก่ การวางแผน การกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต้องสอดคล้องตามสภาพจริงของผู้เรียน พร้อมทั้งแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบเป็นระยะ

แนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผล มีขั้นตอนดังนี้

1. จัดให้มีการทดสอบและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐาน วิธีการและรูปแบบที่หลากหลายในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. สามารถทำการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตลอดเวลา อยู่ในลักษณะที่ผสมผสานสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสามารถประเมินผู้เรียนได้ 2 แบบคือ
  - 2.1 ประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - 2.2 ประเมินผู้เรียนเป็นกลุ่ม

3. ช่วงเวลาในการประเมิน ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้ตลอด 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากการเรียนการสอน โดยประเมินให้ครอบคลุมสาระและพัฒนาการของการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 ประเมินสาระการเรียนรู้ (ระดับความรู้และทักษะขั้นสุดท้าย) ประกอบด้วย ความรู้ที่จำเป็น พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติที่สำคัญของวิชา ทักษะการคิด และกระบวนการแสวงหาความรู้ของวิชานั้น ๆ

3.2 ประเมินพัฒนาการของการเรียนรู้ (ความก้าวหน้าของความรู้และทักษะ) ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน พัฒนาการของทักษะการปฏิบัติ และพัฒนาการของทักษะการคิดและกระบวนการแสวงหาความรู้

4. ผู้สอนควรใช้ดุลยพินิจตามลักษณะธรรมชาติของวิชาที่ใช้สอน เพื่อกำหนดน้ำหนักตามความสำคัญ เช่น สัดส่วนความสำคัญระหว่างระดับการเรียนรู้กับพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้เป็น 60:40 , 50:50 หรือ 40:60 เป็นต้น สัดส่วนระหว่างความรู้พื้นฐานทักษะการปฏิบัติ และทักษะการคิด/กระบวนการแสวงหาความรู้เป็น 40:40:20 , 30:40:30 หรือ 35:30:35 เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จักรพงษ์ กิ่งมะเรียง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีสภาพการดำเนินงานสูงที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาได้แก่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ส่วนมาตรฐานที่มีสภาพการดำเนินงานต่ำที่สุด ได้แก่ มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

นิมิตร ฤทธิ์ไธสง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โรงเรียนสตรีชัยภูมิ 2 อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ก่อนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง บุคลากรวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ได้วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพจริง ผู้เรียนไม่ได้รับการประเมินครอบคลุมทุกด้าน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากบุคลากรไม่มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แต่เมื่อดำเนินการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้กลยุทธ์ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อย และ

การปฏิบัติจริงในโรงเรียน ทำให้บุคลากรมีความสามารถในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และสามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ไกรสร แก้วแสงเอก (2549) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการพัฒนาและปัญหาการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้ปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้ ทักษะและกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจะต้องมีการเร่งรัดพัฒนาโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการฝึกอบรมครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือการจัดเอกสารสำหรับให้ครูศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการศึกษาดูงาน

วีรเทพ เนียมหัตถ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความคาดหวังของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านหลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โรงเรียนยังไม่เข้าใจการทำหลักสูตรที่ชัดเจน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม ขาดการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงและไม่ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย ไม่เข้าใจการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียน มีการผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยเพราะขาดงบประมาณสนับสนุนใช้แหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนน้อยและไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดการนิเทศอย่างจริงจังและเป็นระบบ

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 96) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน พบว่า

โรงเรียนที่มีครูสามารถผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร้อยละ 31-60 มากที่สุด จำนวน 337 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.70 รองลงมาคือ โรงเรียนที่มีครูผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตั้งแต่ร้อยละ 30 ลงมา จำนวน 256 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.70 และโรงเรียนที่มีครูผลิตสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตั้งแต่ร้อยละ 61 ขึ้นไป จำนวน 205 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.30

โรงเรียนที่จัดงบประมาณให้ครูผลิต/จัดทำสื่อโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 31-60 มากที่สุด จำนวน 351 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.40 รองลงมาคือ โรงเรียนที่จัดสรรงบประมาณให้ครูผลิตสื่อ ตั้งแต่ร้อยละ 30 ลงมา จำนวน 287 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และโรงเรียนที่จัดสรรงบประมาณให้ครูผลิตสื่อร้อยละ 61 ขึ้นไป จำนวน 145 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.90

ปีติญา อัจไชยชาญ , สลิลลา ทองคำพงษ์ และอัญธิมา บัวด้วง (2551, หน้า 56) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตนเองของครูประจำการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบางระกำวิทยาศึกษา พบว่า ครูประจำการมีพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 30.83 ไม่มีพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 69.17